

Notat 20/2003

Erling Sivertsen

Med fotomobilen i journalistikken

Høgskulen i Volda Møreforsking Volda

2003

Forfatter	Erling Sivertsen
Ansvarleg utgjevar	Høgskulen i Volda
Sats	Erling Sivertsen
ISSN	0805-8075
Distribusjon	www.hivolda.no/fou

Om notatserien:

Notat er ein serie med ulike slag publikasjonar av mindre omfang, t.d. forprosjektnotat, foredrag, artikkelutkast o.a. Eit hovudføremål med serien er å stimulere til publisering og fagleg debatt i miljøet. Spreiinga går i hovudsak til fagmiljøet i Volda, til eksterne fagmiljø og personar som forfattaren/forfattarane ønskjer kommentarar frå. Kvar forfatter er ansvarleg for sitt arbeid.

Med fotomobilen i journalistikken

Smil til fotografen er det blitt sagt i tide og utide. De seinere årene har teknikken bak fotografiet blitt vesentlig endret. For drøyt ti år siden kom digitale fotoapparater på markedet for de kjøpesterke, nå er de på markedet for folk flest. Og med disse kameraene blir det tatt store mengder fotografier til hverdag og fest i de tusen hjem. Å ta fotografier er ikke helt hva det en gang var.

Illustrasjon 1 Akkurat nå er Sony-Ericsson T900 i skuddet og inneholder alle de viktigste lomme-PC-funksjonene, men likevel er den ikke større enn en litt stor mobiltelefon. Denne telefonen har TV2 utstyrt sine Midt Østen-fotografer med.

fotografere og sende fotografiene fra mobiltelefon til mobiltelefon som et vedlegg til en *mms*. Folk kan raskere enn før dele fotografier med andre. Takket være en prøveordning fra leverandørene av *mms*-tjenester, er det forventet en million solgte *mms*-telefoner i løpet av 2003. I oktober 2003 ble det sendt nesten 6 millioner *mms*-meldinger. Veksten startet for alvor i juni, da både Telenor Mobil og Netcom gjorde det gratis å sende bildemeldinger fra mobiltelefon.

Mobiltelefonen vil ikke bare være en telefon, den vil også være fotoapparat.

I samme periode er mobiltelefonen blitt allemannseie. Det har medført at telefonen heller ikke er hva den engang var. Til alles store overraskelse ble *sms* meget populært blant ungdom, de sendte *sms* fra mobiltelefon til mobiltelefon i en stadig økende mengde. På ganske kort tid kom de eldre etter, gjorde de unges vaner til sine og sendte *sms* seg i mellom.

Mobiltelefonen endrer seg stadig og får nye nyttige og unyttige funksjoner og tjenester som gir rom for nye muligheter.

Det siste året har stadig flere tatt i bruk mobiltelefoner med innebygd kamera, eller kamera som kan tilkobles mobiltelefonen. Dermed kan folk

Denne sammensmeltingen er blitt kalt en kamera- eller en fotomobil. Med dette er instamatic-kameraet kommet i en ny forklledning. Introduksjonen av disse små enkle fotoapparatene førte til at det ble tatt fotografier som aldri før. Så kom digitalkameraene, og den ene harddisken etter den andre er blitt fylt med fotografier fra folk i de tusen hjem. Nå er tiden inne for mobilfoto. Forbruket av fotografier bare øker. Fotografier tatt med fotomobiler er foreløpig ikke noe særlig gode med hensyn til kvalitet. De duger likevel til å vises og forbrukes på dagens mobiltelefonskjermer, og kan forbrukes på nettsider.

Mens forbrukerne tidligere var opptatt av oppløsningen på bildefilene i PC-en, av kvalitet på skjerm og lagringsminne, er nå deres oppmerksomheten flyttet til mobilen og de venter på høyere oppløsning på bildene, bedre skjermer og et lagringsminne.

Illustrasjon 2 En fotomobil fra Samsung.

Fotografiet blir mindre og mindre verdt, det er et bilde som blir forbrukt umiddelbart, og glemt. Flere og flere fotografier krever vår oppmerksomhet. Et mms-bilde blir en ytring på linje med en sms-melding og har et liv med samme lengde. I løpet av ganske få år utviklet det seg et eget karakteristisk sms-språk. Sms-språket er enkelt, simpelt og effektivt vil noen si når man vil ”smesse” med noen. Undersøkelser har vist at sms er for jentene, mens mms er for guttene. Jenter liker tekst, gutter liker bilder når de vil kommunisere på denne

måten med andre. Vil mms-språket utvikle seg i de samme baner? Sier et bilde mer enn tusen ord? Hvordan vil samspillet mellom fotografi og tekst bli? Og hvordan blir tilkoplingen til lyd? Vil bruk av fotografi ta nye uante veger på samme vis som sms? Hva med video-mms? Ingen hadde forventet at de skulle bli så populære, og bane vegen for en industri av leverandører av underholdning, og av muligheter til kontakt med radio- og fjernsynskanaler gjennom interaktivt tv (ITV). Sony Ericsson har allerede etablert magasinet [t-six-ten](#) der det beste fra hele verden innen denne sjangeren blir sortert og vist.

Illustrasjon 3 To fotografier hentet fra t-six-ten internettmagasin, og de er sendt av ”angmoh”: *glowstick* og ”dmm”: *sad & happy clown*.

Fagbladene fokuserer entusiastisk på alle de fine tekniske kvalitetene fotomobilene har og vil få for den vanlige forbruker, mens avisene har fokus på alle problemene fotomobilene kan skape. Norske aviser har brakt artikler som viser hvor skremmende dette er, og forteller om skoler som for lengst har lagt ned forbud mot fotomobiler, at treningssentre vil forby slike, og at det er blitt sendt avslørende fotografier fra nachspiel rundt omkring. Akkurat dette viser at mms blir utforsket og brukt på alternative måter blant ungdom, og flere bruksmåter vil komme. Men en forbudslinje i forhold til fotomobilene er ikke vegen å gå. For det er ingen grunn til å kopiere forbudet mot fotomobiler fra Saudi Arabia, fordi de kan brukes til å fotografere kvinner i skjul. Aviser kan fortelle om en mann som fikk 10.000 kroner i bot for å ha fotografert noen kvinner mens de spiste sin lunsj.

Datatilsynet som har som oppdrag å være skeptisk, ser fotomobilene som en utfordring for personvernet. Når mange har fotomobiler, og kan raskt sende fotografier og videosnutter videre, vil det kunne føre til uvettig bruk og overtramp. Plutselig kan dagligdagse handlinger bli straffbare, fordi de krenker privatlivets fred.

Til forskjell fra norske aviser og fagblader er utenlandske mer opptatt av de spennende mulighetene disse fotomobilene åpner for amatører, for amatørjournalister og for profesjonelle journalister og de avisene de arbeider for. For her ses det muligheter for å få i stand et nytt samspill med leserne. Utenlandske aviser, magasiner og nettsteder fokuserer på hvordan disse kan endre journalistikken. Dette ses i sammenheng med framveksten av weblogger. Det siste året er egen

bloggejournalistikk på nettet i ferd med å formes, og disse webloggene og –loggerne publiserer fotografier fra egne og andres fotomobiler i et økende tempo.

Webloggene er en ny form for meningsytring som befinner seg i grenselandet mellom journalistikk og personlige meningsytringer. I USA har mediene for lengst fått øynene opp for bloggerne. Debatter om grensene mellom blogging og journalistikk føres intenst på en rekke nettsteder. I disse debattene blir det også drøftet hvordan amatørjournalister og profesjonelle journalister skal kunne nytte fotografier levert fra en fotomobil.

Mobiler er med overalt, liksom fotomobilene vil være det. Det vil være kamera der det før ikke var kamera. Bildespeiderne er her. Og det blir spurt om hvilke fotografier som ville blitt publisert hvis slike fotomobiler hadde vært tilgjengelig 11. september blant passasjerene i de kaprete flyene, blant ofrene i Twin Tower eller i liknende terroraksjoner rundt om i verden.

- Det får man aldri vite. Men sannsynligvis hadde jeg truffet kvinnen, hevder han.

Rundt 50 biler

Ingvaldsen var etter den dramatiske hendelsen vitne til en rekke kollisjoner på E6 mellom Jessheim og Kløfta.

SE DE DRAMATISKE BILDENE HER.

Rundt 50 biler kolliderte i seks-sju ulike ulykker på det såpeglatte foret fredag morgen. Politiet regner det som sannsynlig at flere av bilene hadde stor fart da de smalt i hverandre, og tre personer skal være alvorlig skadet. En person ble skåret løs fra bilvraket, opplyser Per Hugdal ved Ullensaker brann- og redningskorps.

- Ingen ble livstruende skadd, sier

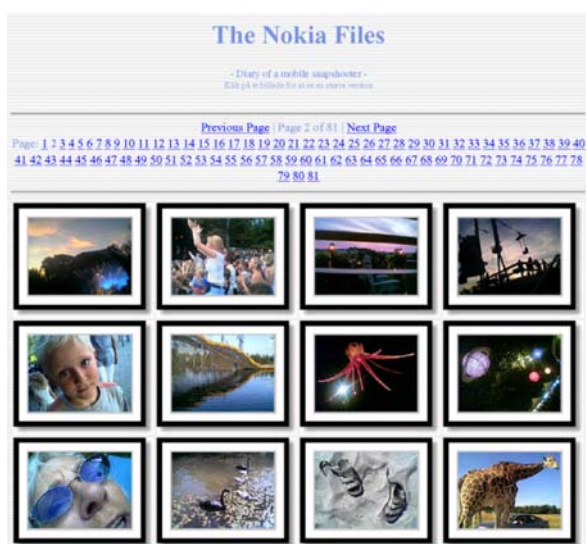

DRAMATISK: Disse bildene tok Andreas Karlson, som var passasjer i bilen til Hakon Ingvaldsen. Foto: Andreas Erikson

Illustrasjon 4 Faksimile av *Göteborgspostens* nettside som publiserte et fotografi fotografert med en fotomobil for første gang den 4. september 2003, og det ble sendt til redaksjonen med mobilen av en journalist ved kollisjonsstedet. Faksimilen til høyre er fra *VG nett* som publiserte liknende fotografier 17. oktober 2003 etter en omfattende kjedekollisjon på E6.

Weblogger forteller at Göteborgsposten publiserte et slikt fotografi for første gang

den 4. september 2003, og det ble sendt til redaksjonen med mobilen av en journalist ved kollisjonsstedet. Mens VG og Dagbladet publiserte fotofrafer tatt med en fotomobil på nettutgavene sine levert av en av de innblandede i den store kjedekollisjonen på E6 på vei fra Gardermoen 17.oktober. Studerer man fotografiene fra kollisjonene, ser man at Andreas Eriksons fotografier ble publisert i begge aviser. Liknende observasjoner er gjort verden over, fotomobilen er med der fotoapparatene ikke er det. I Danmark legger fotografen Sten Brogaard ut fotografier i store mengder fra sin fotomobil på siden [The Nokia files](#). Paparazziene vil også få gode dager. Det er kun et spørsmål om tid før slike fotografier blir tilbudt fra [photorazzi.com](#).

Illustrasjon 5 I Danmark legger fotografen Sten Brogaard ut mange fotografier fra sin fotomobil på siden [The Nokia files](#).

Dette er et eksempel på at det kan være en ide å utstyre alle journalister med slike telefoner. Fotografiene er dårlige, men er bærere av en autentisitet og et nærvær mange andre fotografer kan misunne. Men her er ikke bare luttet glede. Noen hilser et økt tilbud av fotografier velkommen i pressen, mens andre er skeptisk til den kommende flommen. Det er snarere et skrikende behov for

færre og bedre fotografier i dagspressen. Fotografier fra fotomobiler representerer en utfordring for fotosjefene. De trenger en plan for hvordan en mengde fotografier fra lesere og andre skal håndteres hvis det oppstår en terror situasjon eller liknende. Fotografier levert av den menige mann og kvinne må vurderes nøye, fordi de er tatt av folk uten samme institusjonelle forankring som fotojournalistene har, og har dermed andre etiske verdier enn fotojournalistene. Med andre ord trengs en profesjonell årvåkenhet og rutiner i redaksjonene som

kan sortere og verifisere flommen av fotografier.

Fotografier fra fotomobiler representerer allerede en utfordring for fjernsynskanaler med Off Broadcast Time (OBT). OBT eller IVT er produksjoner som sendes utenom den vanlige sendetiden til en TV-kanal. På NRK2 har det vært mange forskjellige konsepter, og i dag produseres *Svisj*, *Autofil Jukeboks*, samt *Nattønsket*. Mens TVNorge produserer *Mess-TV*. *Svisj* ble en helg midt i juli 2003 Europas første tv-kanal som lot seerne sende inn bilder fra mobiltelefon. Responsen var overveldende. Rundt to tusen bilder ble vist på skjermen denne i helgen.

Illustrasjon 6 *Svisj* på NRK2 ble en helg midt i juli 2003 Europas første tv-kanal som lot seerne sende inn bilder fra fotomobil. Responsen var overveldende. Rundt to tusen bilder ble vist på skjermen denne helgen.

Alle oppfordrer seerne til å sende inn fotografier. Det blir drøftet hvordan fotografiene seerne sender inn skal vurderes, hvilke skal slippe gjennom og ut på skjermen, og hvilke skal stoppes. For her står kanalene overfor en etisk utfordring.

NRK (11.12.2003) har grepet tak i dette og laget [vilkår for bruk](#). NRK gjennomgår alle bilder, og fraråder seere og bildespeidere å sende inn fotografier som er diskriminerende, rasistiske, eller på annen måte virker støtende, krenkende eller kompromitterende, voldelige eller pornografiske bilder, reklame- eller produktplassering, ulovlige aktiviteter, eller materiale vernet etter åndsverksloven, samt bilder som bryter de etiske normene vedtatt av Norsk presseforbund.

Oppfordringer som - Send oss bilder fra stormen eller liknende går nå ut fra for eksempel NRK. *Har du bilder av oversvømte veier, kjellere eller ras? Send oss digitale foto av flommen på e-post eller MMS. Bilder som blir brukt honoreres*

med en t-skjorte fra NRK Trøndelag, skrev NRK Trøndelag 18. desember 2003.

Illustrasjon 7 Nokia 6600 tilbyr svært mange muligheter. Den har et lyssterkt kamera som kan ta stillbilder og video. Skjermen er stor og har god oppløsning med titusener av farger.

Mot slutten av 2003 kan for eksempel en av fotomobilene fra Nokia, Nokia 6600, tilby svært mange muligheter. Den har et lyssterkt kamera med overraskende god oppløsning, skjermen er stor og med titusener av farger. Et innebygd program lar mobilspeideren ta opp små videosnutter med lyd. Klippene kan sendes til venner, til redaksjoner eller bli avspilt med den medfølgende Real One videoavspilleren. Sending og lesing av tekstmeldinger, mms og vanlig epost går som en drøm på den store skjermen. Telefonen har et velfungerende staveprogram av typen T9 som gjør det raskt å skrive inn tekst.

Den innebygde nettleseren Opera er også noe positivt, fordi den lar brukeren lett lese vanlige websider på mobilen. Det tar fortsatt tid å laste ned, men fungerer bra. Enda bedre er den innebygde nyhetsagenten til Opera som raskt gir oversikt over nyhetsbildet. For nyhetsjunkies, som undertegnede, gir telefonen enda flere muligheter. Modeller kan ha nyhetsprogram fra CNN Live og Reuters innebygd. Et eget program lar brukeren også følge med på Dagens Nyheter livedekning av fotballkamper. Noen av disse må man betale for å bruke, men de viser likevel en helt ny måte å lese nyheter på. Nyhetene blir lastet ned via GPRS. Men det som virkelig skiller Nokia 6600 fra mengden, er muligheten for å laste ned og installere programmer laget av uavhengige utviklere. Allerede finnes en rekke nettsteder som tilbyr mer eller mindre gratis programvare til disse fotomobilene. Disse vil journalister kunne trekke veksler på for å bli først med det siste.

Det første programmet som ble lastet ned var Agile Messenger. Dette er et program som lar deg koble til meldingstjenestene ICQ, MSN Messenger, Yahoo

Messenger og AOL Instant Messenger. Fungerte utmerket. Jeg overførte selve programmet fra en bærbar PC ved hjelp av Bluetooth, men man kan også bruke infrarød overføring, sende dem til telefonen som epost eller mms eller laste de rett ned fra nettet. Når det gjelder produktutviklingen er vi ikke kommet til veis ende, her er man kun i startgropen slik jeg nevnte innledningsvis. Skjermene vil bli bedre, lagringskapasiteten øke og øke, og flere funksjoner vil komme. Om litt vil det nok komme en integrert blits.

Så stadig flere forbrukere vil nok smile til fotomobilen framover, og produsentene smile i skjegget, men skal fotografier fra bildespeiderne med fotomobiler være interessante for pressen, må de nok spille på et større uttrykksregister. Om journalistene og fotojournalistene skal ta fotomobilen i bruk, hva de vil bruke den til, og hvor de vil bruke den, er spørsmål som blir forventet besvart i det kommende året.